

- در سال ۱۳۸۶، نماگرها و شاخص‌های بورس اوراق بهادار تهران افزایش یافت. عرضه اولیه سهام شرکت‌های بزرگ دولتی یکی از علل اصلی آن بود. اما ادامه برخی مسائل از سال‌های گذشته مانند چالش‌های سیاسی بین‌المللی ناشی از موضوع هسته‌ای کشور، اجرای سیاست‌های تثبیت قیمت‌ها، کاهش نرخ سود تسهیلات بانکی و تجدید ساختار بازار سهام از برجسته‌ترین عواملی است که بر بازار اوراق بهادار کشور سایه افکنده بود.
- در سال مورد بررسی، آیین‌نامه اجرایی قانون بازار اوراق بهادار- مصوب سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی- به تصویب هیئت وزیران رسید. همچنین مجموعه‌ای از ضوابط و دستورالعمل‌ها در خصوص نهادها و ابزارهای مالی در سال ۱۳۸۶ تدوین و توسط شورای عالی بورس و اوراق بهادار به شرح ذیل تصویب شد:
- دستورالعمل فعالیت بازارهای خارج از بورس،
- دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار،
- ضوابط ابزار مالی اوراق اجاره (صکوک اجاره)،
- ضوابط فعالیت شرکت‌های تامین سرمایه و
- شرایط فعالیت کارگزاران در بورس کالای ایران.
- به علاوه سازمان بورس و اوراق بهادار مجموعه‌ای از مقررات را تدوین و تصویب نمود که اهم آن عبارت بود از:
- دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران،
- دستورالعمل اجرایی نحوه گزارش‌دهی دارندگان اطلاعات نهانی،
- دستورالعمل رفع گره‌های معاملاتی،
- دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار،
- دستورالعمل نحوه انجام معاملات عمده سازمان خصوصی‌سازی در کلیه واگذاری‌های سهام،
- دستورالعمل تشکیل و فعالیت کمیته تخصصی فقهی،
- اساسنامه شرکت بورس کالای ایران و
- دستورالعمل اجرایی معاملات قراردادهای آتی در شرکت بورس کالای ایران.

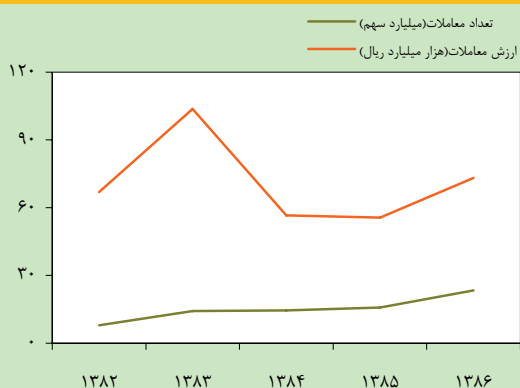
۱۷-۱-۱- سهام

۱۷-۱-۱- معاملات سهام و حق تقدم سهام

در سال ۱۳۸۶، تعداد ۲۳۴۰۰/۹ میلیون سهم و حق تقدم سهام به ارزش ۷۳۰۷۴/۳ میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار تهران (با احتساب معاملات تابلو غیررسمی) داد و ستد شد. این ارقام در مقایسه با معاملات مشابه سال قبل به ترتیب ۴۷/۷ و ۳۱/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد.

از مجموع تعداد سهام و حق تقدم سهام مورد مبادله در سال ۱۳۸۶، ۳۶/۲ درصد در تابلو اصلی، ۶۳/۲ درصد در تابلو فرعی و مابقی در تابلو غیررسمی داد و ستد شد. همچنین از مجموع ارزش مبادلات انجام گرفته، ۴۲/۳ درصد در تابلو اصلی، ۵۷/۴ درصد در تابلو فرعی و مابقی در تابلو غیررسمی انجام پذیرفت.

نمودار ۱۷-۱- معاملات سهام در بورس اوراق بهادار تهران

با هدف انتقال شرکت‌های فاقد حداقل اطلاعات مورد نظر بورس برای انجام معاملات یا شرکت‌های دارای اطلاعات غیر قابل اتکا، از اواسط سال ۱۳۸۵ تابلو غیررسمی ایجاد شد. در سال ۱۳۸۶، تعداد و ارزش سهام معامله شده در تابلو غیررسمی به ترتیب ۱۴۲/۶ میلیون سهم و ۲۷۴/۹ میلیارد ریال بود.

در سال مورد بررسی، تعداد روزهای فعالیت بورس اوراق بهادار تهران ۲۴۲ روز بود. در این سال متوسط تعداد معاملات روزانه سهام و حق تقدم سهام ۹۶/۷ میلیون سهم به ارزش ۳۰۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۴۵/۹ و ۲۹/۵ درصد افزایش داشت.

جدول ۱۷-۱-۱- نماگرهای فعالیت بورس اوراق بهادار تهران (۱)

متوسط ارزش کل معاملات روزانه (میلیارد ریال)	متوسط تعداد معاملات روزانه (میلیون سهم)	تعداد روزهای فعالیت بورس طی سال	ارزش معاملات (میلیارد ریال)			تعداد معاملات (میلیون سهم)		
			کل	حق تقدم سهام	سهام	کل	حق تقدم سهام	سهام
۲۳۳/۱	۶۶/۳	۲۳۹	۵۵۷۱۱/۶	۸۱۶/۷	۵۴۸۹۴/۹	۱۵۸۳۹/۵	۳۲۳/۶	۱۵۵۱۵/۹
۳۰۲/۰	۹۶/۷	۲۴۲	۷۳۰۷۴/۳	۳۸۱/۷	۷۲۶۹۲/۶	۲۳۴۰۰/۹	۳۸۶/۵	۲۳۰۱۴/۴

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار
۱- تعداد و ارزش معاملات با احتساب معاملات تابلو غیررسمی است. در سال ۱۳۸۵، حجم معاملات تابلو غیررسمی ۵۵/۱ میلیون سهم به ارزش ۶۷/۴ میلیارد ریال بود.

تخصصی دولتی افزایش چشمگیری یافت که بر میزان مبادلات سهام در نیمه دوم سال افزود.

جدول ۱۷-۲- معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران (سهم درصد)

ارزش	تعداد	
	نیمه اول	نیمه دوم
نیمه دوم	۳۶/۷	۶۰/۰
۶۳/۳	۴۰/۰	۱۳۸۵
۶۱/۷	۵۲/۴	۱۳۸۶

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران

مقایسه معاملات انجام گرفته سهام و حق تقدم سهام در نیمه‌های اول و دوم سال ۱۳۸۶ نشان می‌دهد حدود ۵۲/۴ درصد از تعداد و ۳۸/۳ درصد از ارزش کل معاملات در نیمه اول و به ترتیب ۴۷/۶ و ۶۱/۷ درصد از تعداد و ارزش کل معاملات در نیمه دوم سال صورت گرفت. طی سه ماهه سوم سال ۱۳۸۶، عرضه سهام توسط سازمان‌های دولتی و شرکت‌های مادر

کادر شماره ۱۳- بازارهای خارج از بورس

بازار خارج از بورس، بازاری است در قالب شبکه ارتباط الکترونیک یا غیر الکترونیک که معاملات اوراق بهادار در آن بر پایه مذاکره صورت می‌گیرد. برخلاف بورس‌ها که سازمان‌یافته‌اند و از نظر فیزیکی مکان معینی دارند، بازارهای خارج از بورس به صورت شبکه‌ای مبتنی بر ارتباطات تلفنی و رایانه‌ای هستند که معامله‌گران را با یکدیگر مرتبط می‌سازند. در این بازارها بیشتر معاملات بین موسسات مالی یا بین یک موسسه مالی و مشتری آن صورت می‌گیرد. معمولاً معامله‌گران در بازارهای خارج از بورس، بسیار بزرگ‌تر از معامله‌گران در بورس‌ها می‌باشند. در این بازار شرایط قرارداد توسط یک مرجع تعیین نمی‌شود و معامله‌گران از طریق گفتگوی مستقیم با یکدیگر می‌توانند نیازهای خود را به شکل مناسب رفع کنند. وجود ریسک اعتباری و احتمال عدم عمل به تعهدات از سوی طرفین معامله مهم‌ترین مساله در بازارهای خارج از بورس می‌باشد که برای آن تدابیری اندیشیده شده است. در سال ۱۳۸۶، دستورالعمل فعالیت بازارهای خارج از بورس به تصویب شورای عالی بورس و اوراق بهادار رسید و موافقت این شورا با راه‌اندازی بازار خارج از بورس نیز اعلام شد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

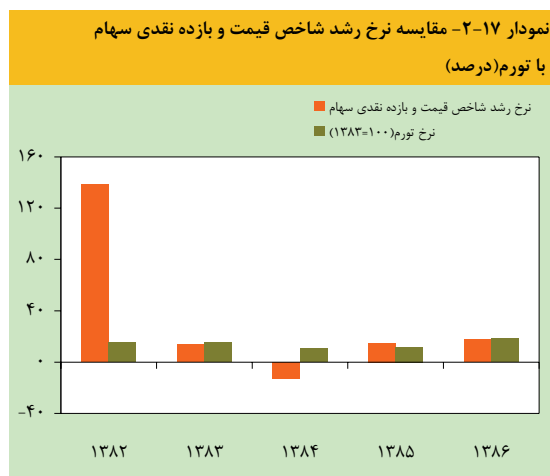
در سال ۱۳۸۶، داد و ستد سهام تقریباً نیمی از صنایع نسبت به سال قبل افزایش یافت. در این سال تعداد سهام مبادله شده ۱۶ صنعت و ارزش سهام داد و ستد شده ۱۸ صنعت نسبت به سال قبل افزایش یافت. سهم این صنایع از تعداد و ارزش کل مبادلات سهام به ترتیب ۷۲/۵ و ۷۷/۸ درصد بود.

در سال مورد بررسی، صنایع «فلزات اساسی»، «خدمات فنی و مهندسی» و «خودرو و ساخت قطعات» به ترتیب با ۴۹/۷، ۶/۵ و ۲/۲ واحد درصد، بیشترین اثر را در رشد تعداد سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده در مقایسه با سال قبل داشتند، به گونه‌ای که معادل ۵۸/۴ واحد درصد از رشد کل تعداد سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده ناشی از رشد سه صنعت مورد اشاره بود. همچنین صنایع «فلزات اساسی»، «استخراج کانه‌های فلزی» و «محصولات شیمیایی» به ترتیب با ۳۹/۸، ۳/۰ و ۳/۰ واحد درصد بیشترین اثر را در افزایش ارزش سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده در مقایسه با سال گذشته داشتند.

در سال ۱۳۸۶، تعداد دفعات داد و ستد اوراق بهادار حدود ۲/۱ میلیون نوبت بود که در مقایسه با سال قبل ۱۳/۲ درصد افزایش یافت. رقم مزبور در سال قبل معادل ۱۱/۸ درصد کاهش داشت. در سال مورد بررسی، تعداد خریداران اوراق بهادار نیز به حدود ۱/۱ میلیون نفر رسید که در مقایسه با سال قبل ۱۰/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. تعداد خریداران در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به ترتیب ۲۳/۸ و ۱۷/۵ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت. افزایش حجم داد و ستد اوراق بهادار موجب شد تا متوسط خرید هر نفر در سال ۱۳۸۶ به ۶۶/۸ میلیون ریال افزایش یابد که در مقایسه با سال قبل ۱۷/۴ درصد افزایش داشت. همچنین متوسط تعداد خرید هر نفر در مقایسه با سال قبل ۳۳/۲ درصد افزایش یافت و به ۲۱۳۶۳/۸ سهم و برگه رسید. ارقام فوق حاکی از افزایش رغبت و حضور سهامداران در بورس اوراق بهادار است.

آمار معاملات سهام و حق تقدم سهام در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۶ به تفکیک صنایع نشان می‌دهد صنعت «فلزات اساسی» با ۴۵/۲ درصد از کل تعداد سهام مبادله شده و ۴۲/۸ درصد از کل ارزش سهام مبادله شده، بیشترین سهم از کل تعداد و ارزش مبادلات سهام و حق تقدم سهام را به خود اختصاص داد. در این سال در مجموع شش صنعت «فلزات اساسی»، «استخراج کانه‌های فلزی»، «محصولات شیمیایی»، «سیمان، آهک و گچ»، «انبوه‌سازی املاک و مستغلات» و «خودرو و ساخت قطعات» با در اختیار داشتن ۷۴/۴ درصد از کل تعداد و ۸۳/۴ درصد از کل ارزش سهام و حق تقدم داد و ستد شده، بیشترین تاثیر را بر معاملات بورس گذاشتند.

در سال مورد بررسی، از نظر درصد تغییر تعداد و ارزش معاملات سهام و حق تقدم سهام، صنعت «خدمات فنی و مهندسی» و «محصولات چوبی» از بیشترین افزایش در مقایسه با سال گذشته برخوردار بودند. همچنین صنایع «انتشارات و چاپ و تکثیر» و «استخراج سایر معادن» به ترتیب به لحاظ تعداد و ارزش سهام و حق تقدم سهام داد و ستد شده بیشترین کاهش را در مقایسه با سال قبل داشتند.

جدول ۱۷-۳- تعداد دفعات معامله و تعداد خریداران اوراق بهادار

درصد تغییر	سال		تعداد دفعات معامله	تعداد خریداران	متوسط تعداد خرید هر نفر (سهم/برگه)	متوسط ارزش خرید هر نفر (میلیون ریال)
	۱۳۸۶	۱۳۸۵				
۱۳/۲	۱۳۸۶ (۱)	۱۳۸۵	۲۱۱۲۴۴۴	۱۱۹۶۵۴۵	۱۲۱۲۰/۷	۴۷/۲
۱۰/۹	۱۳۸۶ (۱)	۱۳۸۵	۱۸۶۶۱۹۲	۹۸۷۴۰۴	۱۶۰۴۲/۰	۵۶/۹
۳۳/۲	۱۳۸۶ (۱)	۱۳۸۵	۲۱۳۶۳/۸	۶۶/۸	۲۱۳۶۳/۸	۶۶/۸
۱۷/۴	۱۳۸۶ (۱)	۱۳۸۵	۲۱۳۶۳/۸	۶۶/۸	۲۱۳۶۳/۸	۶۶/۸

۱- ارقام براساس کل معاملات سهام و اوراق مشارکت است.

مخدا: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران

عمق بازار سهام است، در سال مورد بررسی ۱۶ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۸/۶ درصد کاهش یافت. در سال ۱۳۸۶، صنایع «ساخت فلزات اساسی»، «استخراج کانه‌های فلزی» و «خودرو و ساخت قطعات» به ترتیب با ۲۵/۳، ۱۱/۹ و ۱۱ درصد و در مجموع ۴۸/۲ درصد، بیشترین سهم از ارزش جاری بازار سهام را در اختیار داشتند. نسبت فعالیت بورس در سال ۱۳۸۶ به ۱۷ درصد رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱/۶ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

ارزش جاری بازار سهام طی سال ۱۳۸۶ با وجود نوسان قابل ملاحظه، روندی صعودی نشان داد. در پایان سال ۱۳۸۶، ارزش جاری بازار سهام به ۴۶۲۱۰۵/۳ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم پایان سال قبل ۱۷/۰ درصد افزایش یافت. ارزش جاری دلاری بازار سهام کشور براساس نرخ ارز بین‌بانکی^(۱) نسبت به پایان سال قبل با ۲۰/۷ درصد افزایش به ۵۱/۶ میلیارد دلار بالغ گردید. همچنین، نسبت ارزش جاری بازار سهام به تولید ناخالص داخلی، که به عنوان معیار سنجش

(میلیارد ریال) جدول ۱۷-۴- ارزش جاری بازار سهام، نسبت فعالیت و نسبت سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده (۱)(۲)(۳)

نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده	نسبت فعالیت بورس (درصد)	میانگین ارزش جاری بازار	ارزش معاملات	ارزش جاری بازار در پایان سال	
۱۵/۷	۱۵/۴	۳۶۰۳۷۸/۰ (-۰/۸)	۵۵۶۴۴/۲ (-۱/۶)	۳۹۵۰۲۸/۲ (۲۱/۳)	▲ ۱۳۸۵
۱۶/۴	۱۷/۰	۴۲۸۵۶۶/۸ (۱۸/۹)	۷۲۷۹۹/۴ (۳۰/۸)	۴۶۲۱۰۵/۳ (۱۷/۰)	۱۳۸۶

۱- شامل تابلو غیررسمی و اوراق مشارکت نمی‌باشد.

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۲- نسبت فعالیت بورس و نسبت سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشره براساس میانگین اول و آخر دوره ارزش جاری بازار سهام محاسبه شده است.

۳- ارقام داخل پرانتز درصد تغییرات هر سال نسبت به سال قبل می‌باشد.

کادر شماره ۱۴- اوراق اجاره (صکوک اجاره)

در ادبیات مالی از صکوک به عنوان «اوراق قرضه اسلامی» یا «گواهی سرمایه‌گذاری اسلامی» تعبیر می‌شود. صکوک از جمله ساز و کارهای تبدیل دارایی‌ها به اوراق بهادار محسوب می‌شود که منابع مالی را به پشتوانه دارایی‌های فیزیکی و با هدف مشخص جذب می‌کند. طی سال‌های اخیر، به‌کارگیری این ابزار مالی از رشد قابل ملاحظه‌ای در بازارهای مالی اسلامی برخوردار بوده است. این ابزار قابلیت رتبه‌بندی و معامله در بازار ثانویه و بازارهای بورس بین‌المللی را دارد. اوراق اجاره (صکوک اجاره) اوراق بهاداری است که دارنده آن به صورت مشاع، مالک بخشی از دارایی است که منافع آن براساس قرارداد اجاره به استفاده‌کننده آن واگذار می‌شود. بنابراین، حق استفاده از منافع یک دارایی یا مجموعه‌ای از دارایی‌ها، در قبال اجاره‌بها از مالک به شخص دیگر منتقل می‌شود. مدت قرارداد اجاره مشخص است و می‌توان اجاره‌بها را در زمان‌های معین پرداخت کرد. اوراق اجاره را می‌توان در بازار ثانویه و به قیمتی که توسط عوامل بازار تعیین می‌شود، معامله کرد. اوراق اجاره عادی، اجاره به شرط تملیک و اجاره دارای حق اختیار خرید یا فروش انواع مختلف این ابزار مالی می‌باشد. در سال ۱۳۸۶، ضوابط انتشار ابزار مالی اوراق اجاره به تصویب شورای عالی بورس و اوراق بهادار رسید.

۱۷-۱-۲- شاخص‌های قیمت و بازدهی بازار سهام

شاخص قیمت و سود نقدی سهام در سال ۱۳۸۶ به ۳۶۱۹۳/۱ رسید که در مقایسه با شاخص سال قبل با افزایش ۱۷/۶ درصدی همراه بود. بیشترین افزایش شاخص در مرداد ماه به وقوع پیوست. دو جزء شاخص مزبور، یعنی شاخص‌های «کل

نسبت تعداد سهام داد و ستد شده به کل سهام منتشر شده در سال ۱۳۸۶ به ۱۶/۴ درصد رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۰/۷ واحد درصد افزایش داشت.

۱- نرخ دلار در بازار بین‌بانکی در آخرین روز معاملات بورس در سال ۱۳۸۶ معادل ۸۹۵۶ ریال بود.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

کل قیمت صرف نظر از فراز و فرودهای آن روندی صعودی پیمود. در سال ۱۳۸۶، نسبت P/E بورس اوراق بهادار معادل $5/2$ بود که در مقایسه با سال قبل تغییر قابل ملاحظه‌ای نداشت.

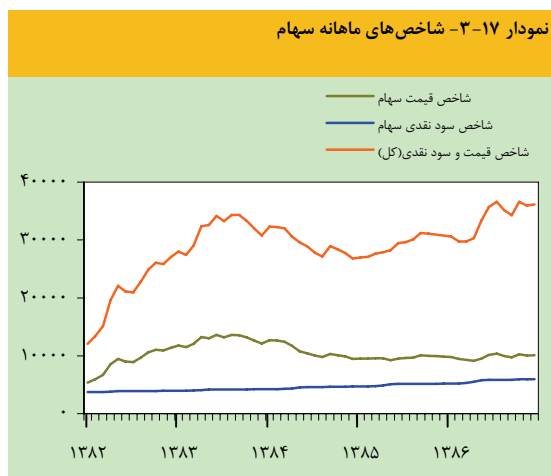
قیمت و «سود نقدی» در پایان سال مورد بررسی به 10082 و $5934/4$ واحد رسید که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب $2/7$ و $14/5$ درصد افزایش داشت. در این سال شاخص

جدول ۱۷-۵- شاخص‌های بازدهی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران

(۱۳۶۹=۱۰۰)

درصد تغییر	پایان سال		۱۳۸۵	۱۳۸۴	شاخص قیمت و سود نقدی
	۱۳۸۵	۱۳۸۶			
۱۷/۶	۱۴/۷	۳۶۱۹۳/۱	۳۰۷۸۶/۵	۲۶۸۴۹/۸	شاخص سود نقدی
۱۴/۵	۱۰/۴	۵۹۳۴/۴	۵۱۸۲/۰	۴۶۹۲/۲	شاخص کل قیمت
۲/۷	۳/۸	۱۰۰۸۲/۰	۹۸۲۱/۰	۹۴۵۹/۴	شاخص قیمت مالی
۰/۵	-۰/۸	۲۰۸۸۲/۶	۲۰۷۷۰/۴	۲۰۹۴۱/۴	شاخص قیمت صنعت
۲/۸	۴/۴	۷۹۶۷/۰	۷۷۵۱/۶	۷۴۲۷/۳	شاخص قیمت تابلو اصلی
-۷/۸	۷/۱	۹۰۱۶/۰	۹۷۸۱/۵	۹۱۳۵/۷	شاخص قیمت تابلو فرعی
۲۰/۵	-۶/۹	۱۱۰۴۶/۳	۹۱۶۴/۲	۹۸۴۶/۳	

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۱۷-۲- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانک‌ها

به منظور توسعه مشارکت عمومی از طریق واگذاری سهام شرکت‌های دولتی و متعلق به دولت، در سال ۱۳۸۴ مصوبه‌ای با نام «آیین‌نامه اجرایی افزایش ثروت خانوارهای ایرانی از طریق گسترش سهم بخش تعاون براساس توزیع سهام عدالت» به تصویب هیئت وزیران رسید و در سال ۱۳۸۵ آیین‌نامه مذکور اصلاح شد. این مصوبه با هدف توزیع متعادل‌تر ثروت، افزایش درآمد و خوداتکایی خانوارهای نیازمند، کاهش اندازه بخش دولتی و تسریع روند خصوصی‌سازی، به‌کارگیری روش‌های سالم‌تر و شفاف‌تر واگذاری سهام و گسترش سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور مطرح شد. براساس گزارش سازمان خصوصی‌سازی، تا پایان سال ۱۳۸۶ سهام شرکت‌های دولتی به ارزش

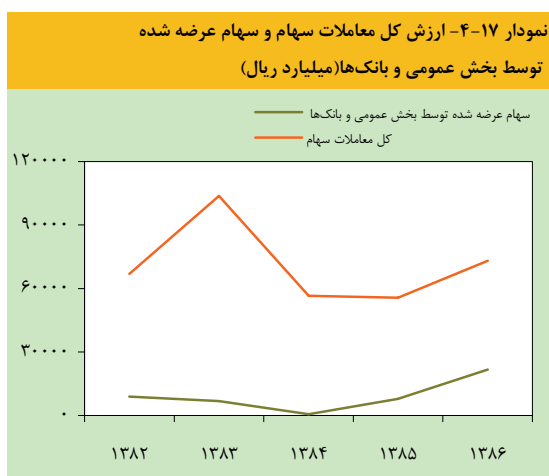
در میان اجزای شاخص کل قیمت سهام در سال ۱۳۸۶، «شاخص قیمت مالی» به $20882/6$ واحد رسید که در مقایسه با رقم شاخص در سال قبل $0/5$ درصد افزایش نشان داد. کاهش این شاخص در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ به ترتیب $38/8$ و $0/8$ درصد بود. شاخص قیمت صنعت نیز از $7751/6$ واحد در پایان سال ۱۳۸۵ با $2/8$ درصد افزایش به 7967 واحد در پایان سال ۱۳۸۶ رسید.

در سال ۱۳۸۶، شاخص قیمت سهام در تابلو اصلی به 9016 واحد رسید که در مقایسه با رقم این شاخص در پایان سال ۱۳۸۵ به میزان $7/8$ درصد کاهش یافت. شاخص قیمت در تابلو فرعی از $9164/2$ واحد در پایان سال ۱۳۸۵ به $11046/3$ واحد در پایان سال ۱۳۸۶ رسید که $20/5$ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در میان صنایع سی و شش‌گانه بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۶، شاخص قیمت اغلب صنایع (۲۳ گروه صنعتی) کاهش یافت. شاخص قیمت صنایع «منسوجات» و «فلزات اساسی» به ترتیب با $82/2$ و $54/4$ درصد بیشترین رشد و صنایع «پیمانکاری صنعتی» و «انتشار، چاپ و تکثیر» به ترتیب با 55 و $46/2$ درصد بیشترین کاهش شاخص قیمت را در میان صنایع مختلف به خود اختصاص دادند.

سال مورد بررسی، فقط سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی عرضه‌کننده سهام بودند و بنیادها و سیستم بانکی هیچ‌گونه عرضه‌ای نداشتند.

در میان سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی، «سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران» و «شرکت ملی صنایع پتروشیمی» به ترتیب ۸۹/۲ و ۱۰/۱ درصد از کل ارزش و ۹۴/۶ و ۳/۹ درصد از تعداد کل سهام عرضه شده در سال ۱۳۸۶ را به خود اختصاص دادند.

۲۳۲۵۰۰ میلیارد ریال به ۲۱ میلیون نفر از مشمولان مرحله دوم و سوم طرح سهام عدالت واگذار گردید. مشمولان مرحله دوم طرح روستاییان و عشایر فاقد شغل و درآمد و مشمولان مرحله سوم شاغلان کلیه دستگاه‌های اجرایی و بازنشستگان کشوری، لشگری و تامین اجتماعی و افراد تحت تکفل آنان بودند.

براساس گزارش شرکت بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۶، در مجموع ۴۷۷۰ میلیون سهم به ارزش ۴۵۳۱ میلیارد ریال توسط سازمان خصوصی‌سازی به طور اصلتی و به وکالت از طرف سازمان‌ها و شرکت‌های مادر تخصصی در قالب سهام عدالت و از طریق بورس اوراق بهادار عرضه شد که در مقایسه با سال قبل از نظر تعداد ۱۸۷/۵ درصد و از نظر ارزش ۳/۳ درصد افزایش یافت. ارقام مذکور در سال قبل ۱۶۵۹/۶ میلیون سهم به ارزش ۴۳۸۶/۹ میلیارد ریال بود. تعداد و ارزش سهام عرضه شده از طریق بورس به ترتیب ۲۳۳۵ میلیون سهم و ۱۵۰۶۴ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۹۱/۶ و ۳۴۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. به علاوه، ۹۷۲ میلیون سهم به ارزش ۲۱۳۵ میلیارد ریال از سهام شرکت‌های دولتی در قالب سهام ترجیحی به کارگران واگذار گردید. در

جدول ۱۷-۶- عرضه سهام توسط بخش عمومی و بانک‌ها

سهام (درصد)	درصد تغییر		ارزش (میلیارد ریال)		تعداد (میلیون سهم)		
	تعداد	ارزش	۱۳۸۶	(۱)۱۳۸۵	۱۳۸۶	(۱)۱۳۸۵	
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۷۸/۸	۲۱۷۳۰/۰	۷۷۹۵/۳	۸۰۷۶/۸	۲۸۷۸/۴	سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی
۰/۰	۰/۰	θ	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بنیادها
۰/۰	۰/۰	θ	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	سیستم بانکی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۷۸/۸	۲۱۷۳۰/۰	۷۷۹۵/۳	۸۰۷۶/۸	۲۸۷۸/۴	جمع

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۱- شامل واگذاری ۱۶۵۹/۶ میلیون سهم به ارزش ۴۳۸۶/۹ میلیارد ریال سهام شرکت‌های مادر تخصصی در قالب سهام عدالت است.

۱۷-۳- پذیرش شرکت‌های جدید در بورس

شرکت‌های مذکور بالغ بر ۱۱۴۹۲ میلیارد ریال بود. به علاوه، برای اولین بار سهام شرکت‌های «آلومینیوم ایران»، «مدیریت پروژه‌های نیروگاهی ایران» و «سیمان سفید نیریز» با سرمایه ۸۱۶۵ میلیارد ریال در بورس عرضه شد. در این سال نام ۹ شرکت از فهرست شرکت‌های بورسی حذف گردید و تعداد نمادهای درج شده روی تابلوها به ۴۱۵ شرکت رسید.

در سال ۱۳۸۶، نام هفت شرکت «سیمان دشتستان»، «فولاد خوزستان»، «مدیریت سرمایه‌گذاری امید»، «مالی و اعتباری سینا»، «مجتمع فولاد خراسان»، «پتروشیمی فن‌آوران» و «سیمان آبیک» به فهرست شرکت‌های پذیرفته شده در بورس افزوده شد. به این ترتیب، تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس در پایان سال ۱۳۸۶ به ۴۴۲ شرکت رسید. سرمایه

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

جدول ۱۷-۷- تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (۱)

تغییر	پایان سال		
	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴
شرکت‌های پذیرفته شده	۷	۳	۴۴۲
شرکت‌های سرمایه‌گذاری سایر شرکت‌ها	۱	۱	۴۱
شرکت‌های حذف شده	۶	۲	۴۰۱
شرکت‌های درج شده روی تابلوها	۹	۰	۲۷
	-۲	۳	۴۱۵
			۴۱۷
			۴۱۴

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران
۱- از مجموع شرکت‌های درج شده در تابلوی بورس در پایان سال ۱۳۸۶، تعداد ۱۳۳ شرکت در تابلو اصلی، ۱۸۶ شرکت در تابلو فرعی و ۹۶ شرکت در تابلو غیررسمی بودند.

۱۷-۴- منابع افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس

بود؛ به گونه‌ای که ۶۴/۵ درصد از مجموع افزایش سرمایه شرکت‌ها از محل مذکور تامین شد. به علاوه، افزایش سرمایه از محل اندوخته‌ها ۸/۵ درصد و از محل سود انباشته ۲۷ درصد بود که مجموعاً ۳۵/۵ درصد افزایش سرمایه از طریق آن صورت گرفت.

در سال ۱۳۸۶، مجموع افزایش سرمایه شرکت‌های بورسی ۱۵۷۹۱/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۳۶/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال مورد بررسی، منبع اصلی تامین مالی افزایش سرمایه شرکت‌ها، مطالبات و آورده نقدی

جدول ۱۷-۸- منابع تامین مالی افزایش سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (میلیارد ریال)

درصد تغییر افزایش سرمایه	جمع کل افزایش سرمایه	از محل صرف سهام	از محل اندوخته‌ها و سود انباشته و مطالبات و آورده نقدی	فقط از محل مطالبات و آورده نقدی	فقط از محل اندوخته‌ها و سود انباشته	
-۵۴/۵	۱۱۵۸۵/۰	۰/۰	۶۹۵/۱	۴۸۶۵/۷	۶۰۲۴/۲	۱۳۸۵
۳۶/۳	۱۵۷۹۱/۶	۰/۰	۰/۰	۱۰۱۹۰/۲	۵۶۰۱/۴	۱۳۸۶

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار

۱۷-۵- فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادار

مورد بررسی، ۹۰ شرکت کارگزاری در بورس اوراق بهادار فعال بود. در این میان، ۱۵ کارگزاری مربوط به بانک‌های دولتی و غیردولتی بود که سهم آنها از مجموع ارزش خرید سهام و حق تقدم سهام ۳۶/۲ درصد و از مجموع ارزش فروش ۵۱/۳ درصد بود. ارقام مشابه در سال ۱۳۸۵ به ترتیب ۴۵/۷ و ۴۹/۵ درصد بود.

در سال ۱۳۸۶، اجرای جزء ۱ بند (الف) ماده ۱۵ قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه در خصوص گسترش جغرافیایی بورس، از طریق گسترش شبکه کارگزاری دنبال شد. در این راستا ۷۵ مجوز ایستگاه معاملاتی جدید در قالب تالار معاملات، دفتر معاملات و شعب در تهران و مناطق کشور اعطا گردید. در سال

جدول ۱۷-۹- فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادار

(میلیارد ریال)

سهم از فروش سال ۱۳۸۶	فروش سهام (۱)		سهم از خرید سال ۱۳۸۶	خرید سهام (۱)		تعداد			
	درصد تغییر	۱۳۸۶		۱۳۸۵	درصد تغییر			۱۳۸۶	۱۳۸۵
۴۸/۷	۲۶/۲	۳۵۴۴۶	۲۸۰۸۳	۶۳/۸	۵۳/۸	۴۶۴۷۵	۳۰۲۲۱	۷۵	غیربانکی
۵۱/۳	۳۵/۳	۳۷۳۵۳	۲۷۵۶۱	۳۶/۲	۳/۵	۲۶۳۲۴	۲۵۴۲۳	۱۵	بانک‌ها
۱۰۰/۰	۳۰/۸	۷۲۷۹۹	۵۵۶۴۴	۱۰۰/۰	۳۰/۸	۷۲۷۹۹	۵۵۶۴۴	۹۰	جمع کل

ماخذ: سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت بورس اوراق بهادار تهران
۱- ارقام بدون احتساب معاملات تابلو غیررسمی و اوراق مشارکت است.

۱۷-۶- تالارهای منطقه‌ای

آنها به تاسیس ۲۴ تالار در مناطق مختلف کشور اقدام نمود، لیکن در سال ۱۳۸۶ پیگیری این سیاست متوقف شد. در این سال مجموع مبادلات انجام شده (حجم خرید و فروش) در تالارهای

در سال‌های گذشته، سازمان بورس اوراق بهادار تهران در راستای گسترش جغرافیایی بورس و فراهم کردن امکان دسترسی عموم به بازار سرمایه و ایجاد فرصت سرمایه‌گذاری برای

کشمش، گندم دامی و تفاله چغندر قند به ارزش ۷۷۲/۶ میلیارد ریال در بورس کالای کشاورزی مبادله شد. از رقم مذکور، ۱۵۹/۴ هزار تن ذرت به ارزش ۳۹۶/۲ میلیارد ریال مورد معامله قرار گرفت. حجم معاملات انواع کنجاله، جو و شکر به ترتیب ۸۵/۹، ۲۱/۶ و ۴/۱ هزار تن به ارزش ۲۹۹/۴، ۵۳/۶ و ۱۶/۶ میلیارد ریال بود. سهم پنج کالای برنج، پسته، کشمش، تفاله چغندر قند و گندم دامی در معاملات سال ۱۳۸۶ ناچیز بود. در سال مورد بررسی، معاملات گروه محصولات کشاورزی به سه روش نقد، سلف و نسیه صورت گرفت. سهم معاملات نقد، سلف و نسیه از ارزش کل معاملات این سال به ترتیب ۸۰/۴، ۱۹ و ۰/۶ درصد بود. همچنین سهم معاملات نقد، سلف و نسیه از حجم کل معاملات به ترتیب ۸۲/۹، ۱۶/۴ و ۰/۷ درصد بود.

در بهمن ماه ۱۳۸۶، محصولات پتروشیمی به بورس کالا راه یافت و در تالاری جداگانه مورد داد و ستد قرار گرفت. وزن و ارزش معاملات پنج محصول مورد داد و ستد شامل دوده، قیر، پلی اتیلن، روغن پایه و اکستراکت به ترتیب معادل ۸۹/۷ هزار تن و ۳۵۲/۷ میلیارد ریال بود. بیشترین حجم معاملات مربوط به قیر بود که ۸۸/۹ درصد از وزن و ۶۱/۵ درصد از ارزش معاملات را به خود اختصاص داد. پلی اتیلن با برخورداری از ۹/۷ درصد وزن و ۳۵/۷ درصد ارزش، مقام دوم را در گروه پتروشیمی از آن خود ساخت.

۱۷-۸- اوراق مشارکت

در سال ۱۳۸۶، در مجموع ۷۳۸۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط دولت، بانک مرکزی و شرکت‌ها منتشر شد. از این مبلغ، ۴۵۳۸۵/۴ میلیارد ریال به فروش رسید که معادل ۶۱/۵ درصد کل اوراق منتشر شده بود. رقم مزبور در مقایسه با فروش اوراق مشارکت در سال قبل ۱۹/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. رقم مصوب کل اوراق مشارکت در سال مورد بررسی ۹۸۰۰۰ میلیارد ریال بود. همانند سال‌های قبل، اوراق منتشره دارای سود روزشمار بوده و قابلیت بازخرید آن در هر زمان وجود داشت. نرخ سود علی‌الحساب انواع اوراق مشارکت منتشر شده در سال ۱۳۸۶ معادل ۱۵/۵ درصد در سال و معاف از مالیات بود.

منطقه‌ای ۱۱۶۵۸/۲ میلیون سهم و برگه اوراق بهادار به ارزش ۴۵۷۶۴/۴ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۰/۵ درصد کاهش و ۴/۵ درصد افزایش یافت. این ارقام به ترتیب ۲۴/۹ و ۳۱/۳ درصد از تعداد و ارزش کل مبادلات در بورس اوراق بهادار را تشکیل می‌دهد. از مجموع تعداد و ارزش مبادلات اوراق بهادار در تالارهای منطقه‌ای کشور به ترتیب ۲۰/۵ و ۳۲/۲ درصد متعلق به تالار منطقه‌ای اصفهان و ۱۵/۵ و ۱۴/۱ درصد مربوط به تالار منطقه‌ای کیش بود. علاوه بر تسهیل دسترسی شهرستان‌ها به بازار اوراق بهادار، برقراری دوره‌های آموزشی، فرهنگ‌سازی و شناسایی و معرفی شرکت‌های دارای ظرفیت پذیرش در بورس اوراق بهادار از دیگر اهداف ایجاد تالارهای منطقه‌ای بوده است.

۱۷-۷- بورس کالا

در سال ۱۳۸۶، بورس‌های فلزات و کشاورزی در هم ادغام شد و در قالب شرکت سهامی عام بورس کالای ایران با انتقال وظایف بورس‌های کالایی موجود به آن، فعالیت خود را آغاز کرد. با تشکیل بورس کالای ایران، ماموریت راه‌اندازی مرحله اول بورس نفت به صورت بورس فرآورده‌های نفت و پتروشیمی به این بورس واگذار شد و بر این اساس، تالار محصولات پتروشیمی در بهمن ماه سال مذکور فعالیت رسمی خود را در بورس کالا آغاز کرد.

در سال ۱۳۸۶، هشت محصول در گروه فلزات بورس کالا داد و ستد شد. در این سال در مجموع ۶۴۴۳/۸ هزار تن محصولات فلزی به ارزش ۵۸۰۴۲ میلیارد ریال در این گروه مبادله شد که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳/۲ و ۳۱/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. از رقم مذکور، ۶۱۰۵/۷ هزار تن به ارزش ۴۲۲۵۹/۷ میلیارد ریال به معاملات فولاد اختصاص داشت. حجم معاملات مس و آلومینیوم نیز به ترتیب ۲۰۳/۹ و ۱۲۳/۷ هزار تن به ارزش ۱۰۱۹۹/۷ و ۳۴۹۸/۱ میلیارد ریال بود. سهم پنج محصول روی، کنسانتره، کنسانتره مولیبدن، کک متالورژی و طلا از مجموع مبادلات گروه فلزات، اندک بود.

در سال مورد بررسی، حدود ۲۷۳ هزار تن محصولات کشاورزی شامل ذرت، جو، انواع کنجاله، برنج، پسته، شکر،

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۶

براساس قسمت سوم مندرج در پیوست شماره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور، به دولت اجازه داده شد تا مبلغ ۶۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر نماید. بر این اساس، در ماه‌های تیر و مهر سال مورد بررسی، دولت مجموعاً ۶۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت ۵ ساله با سود علی‌الحساب ۱۵/۵ درصد منتشر نمود که ۴۷۴۲/۵ میلیارد ریال آن، معادل ۷۹ درصد کل اوراق، به فروش رسید.

از مجموع اوراق مشارکت فروش رفته در سال مورد بررسی، ۲۰۲۵۸/۴ میلیارد ریال (۴۴/۶ درصد) توسط دولت براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور، ۲۲۸۲۶/۷ میلیارد ریال (۳/۵ درصد) توسط بانک مرکزی در قالب ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم توسعه و ۲۳۰۰/۴ میلیارد ریال (۵/۱ درصد) موضوع ماده ۴ قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت توسط شرکت‌ها منتشر شد.

جدول ۱۷-۱۰- وضعیت اوراق مشارکت

(میلیارد ریال)

وضعیت اوراق تا پایان سال ۱۳۸۶	وضعیت اوراق سررسید شده	سررسید نشده	نرخ سود علی‌الحساب (درصد)	مبلغ فروخته	مبلغ منتشر شده	کل مبلغ مصوب	تعداد دفعات انتشار اوراق مشارکت	تعداد طرح‌های اوراق مشارکت منتشره در هر سال	از ابتدای انتشار تا پایان سال ۱۳۸۶
۵۷۱۶۱/۱	۱۳۲۰۱/۹	۱۵/۵-۲۴	۱۸۹۱۷۲/۰	۲۱۳۷۴۶/۹	۲۵۲۰۴۶/۹	۱۱۷	۱۱۰	۱۳۸۵	
۴۵۳۸۵/۴	۰/۰	۱۵/۵	۴۵۳۸۵/۴	۷۳۸۰۰/۰	۹۸۰۰۰/۰	۲۶	۲۶	سال ۱۳۸۶	
۱۰۲۵۴۶/۶	۱۳۲۰۱/۹		۲۳۴۵۵۷/۵	۲۸۷۵۴۶/۹	۳۵۰۰۴۶/۹	۱۴۳	۱۳۶	از ابتدای انتشار (سال ۱۳۷۳)	

بازپرداخت اصل و سود این اوراق از محل منابع داخلی شرکت‌های استفاده‌کننده تامین و پرداخت خواهد شد. بر این اساس، برای تامین مالی طرح‌های بخش آب و برق ۶۴۵۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت چهار ساله منتشر شد که ۵۸۵۲/۵ میلیارد ریال (۹۰/۷ درصد) آن به فروش رسید. شرکت‌های بخش راه و حمل و نقل نیز اقدام به انتشار ۶۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت سه، چهار و پنج ساله برای تامین مالی طرح‌های ساخت راه‌ها و توسعه حمل و نقل ریلی، هوایی و دریایی نمودند که ۵۵۸۱/۱ میلیارد ریال (۹۳ درصد) آن به فروش رسید. بنابراین، در مجموع ۱۱۴۳۳/۶ میلیارد ریال اوراق از محل تبصره مذکور به فروش رسید.

در سال ۱۳۸۶، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در اجرای سیاست‌های پولی موضوع ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم توسعه اقدام به انتشار ۴۰۷۵۰ میلیارد ریال اوراق یک ساله نمود که ۲۲۸۲۶/۷ میلیارد ریال آن، معادل ۵۶ درصد، به فروش رسید. اوراق مذکور در هشت مرحله و به میزان ۷۰۰۰، ۷۵۰۰، ۵۰۰۰، ۴۲۵۰ و ۲۵۰۰ میلیارد ریال به ترتیب در ماه‌های خرداد، مرداد، شهریور، مهر، آبان، آذر، دی و اسفند منتشر شد.

علاوه بر اوراق مشارکت دولت و بانک مرکزی، شرکت‌های صنایع پتروشیمی برای اجرای طرح‌های پتروشیمی براساس ساز و کار پیش‌بینی شده در ماده ۴ قانون نحوه انتشار

همچنین طبق بند (د) تبصره ۶ قانون بودجه، به وزارت مسکن و شهرسازی اجازه داده شد به منظور اجرای پروژه‌های نوسازی بافت‌های فرسوده شهری و سکونت‌گاه‌های غیررسمی نسبت به انتشار و فروش ۶۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت اقدام نماید تا پس از مبادله موافقت‌نامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور هزینه شود. همچنین، به شهرداری‌ها اجازه داده شد برای اجرای پروژه‌های نوسازی بافت‌های فرسوده شهری و سکونت‌گاه‌های غیررسمی تا سقف ۵۰۰۰ میلیارد ریال با تضمین خود اقدام به انتشار اوراق مشارکت نمایند. در همین راستا، وزارت مسکن و شهرسازی از ۶۰۰۰ میلیارد ریال اوراق منتشره تنها ۵۶۵/۹ میلیارد ریال را به فروش رساند. شهرداری مشهد نیز معادل ۴۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر نمود که فقط ۱۵۳/۱ میلیارد ریال آن به فروش رسید. به علاوه براساس همین تبصره، مجوز انتشار ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت برای اعطای تسهیلات ساخت مسکن به بانک مسکن داده شد که از ۵۰۰۰ میلیارد ریال اوراق منتشره حدود ۳۳۶۳/۳ میلیارد ریال فروخته شد.

مطابق جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱ قانون بودجه، به هیئت وزیران اجازه داده شد سرمایه مورد نیاز جهت تکمیل عملیات اجرایی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تا مبلغ ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال از طریق فروش اوراق مشارکت تامین شود.

توکیو، یورونکست^(۲)، نزدک، لندن، شانگهای، هنگ‌کنگ، تورنتو، آلمان و بمبئی به ترتیب ۱۰ بورس بزرگ جهان از نظر ارزش بازار^(۳) بودند و در مجموع ۷۳/۲ درصد از ارزش بازار بورس‌های عضو را در اختیار داشتند. بورس اوراق بهادار تهران به لحاظ ارزش بازار در میان ۵۳ عضو که اطلاعات آنها گزارش شده است، در مکان چهل و ششم قرار داشت. از نظر رشد ارزش بازار نسبت به سال قبل نیز بورس‌های شانگهای، شنزن و بمبئی به ترتیب با ۳۰۲/۷، ۲۴۴/۲ و ۱۲۲/۱ درصد در رتبه‌های اول تا سوم قرار گرفتند. ارزش بازار بورس تهران نسبت به سال میلادی قبل به میزان ۲۰/۸ درصد افزایش یافت و به لحاظ رشد ارزش بازار در میان ۵۳ بورس، رتبه سی و یکم را از آن خود ساخت.

بیشترین حجم مبادلات^(۴) در این سال به ترتیب به بورس‌های نیویورک، نزدک، لندن، توکیو و یورونکست تعلق داشت. بورس تهران براساس این شاخص در رتبه چهل و پنجم جای گرفت و از نظر رشد حجم مبادلات نسبت به سال پیش با ۶۸/۵ درصد افزایش در رتبه سیزدهم قرار گرفت. این در حالی است که براساس این معیار، در سال ۱۳۸۳ بورس تهران در مکان نخست و در سال ۱۳۸۵ در رتبه آخر رشد حجم مبادلات نسبت به سال پیش از آن قرار داشت.

اگرچه شاخص‌های اصلی قیمت در هرکدام از بورس‌ها به روش متفاوتی محاسبه می‌شوند، اما درصد تغییرات آنها نشان‌دهنده میانگین عایدی سرمایه‌ای^(۵) بازار است. در این خصوص، بورس‌های شنزن، شانگهای و اسلونی به ترتیب با ۱۶۲/۸، ۹۶/۷ و ۷۸/۱ درصد رشد، از پربازده‌ترین بورس‌های اوراق بهادار عضو فدراسیون در سال ۲۰۰۷ بودند. بورس اوراق بهادار تهران بر خلاف سال ۲۰۰۳ که در رتبه دوم این جدول قرار داشت، در سال‌های بعد به دلیل کاهش قابل ملاحظه شاخص قیمت تنزل یافت. در سال ۲۰۰۷، بورس تهران با کاهش معادل ۳/۴ درصد رتبه چهل و ششم را به خود اختصاص داد.

اوراق مشارکت (مصوب ۱۳۷۶) مبلغ ۳۲۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر نمود که ۲۳۰۰/۴ میلیارد ریال آن به فروش رسید. این اوراق سه ساله بود و سود علی‌الحساب ۱۵/۵ درصد داشت. شورای پول و اعتبار سقف اوراق مشارکت قابل انتشار از طریق این ساز و کار در سال ۱۳۸۶ را ۸۰۰۰ میلیارد ریال تعیین نموده بود که در مجموع ۴۰ درصد آن منتشر شد.

براساس قانون تسهیل نوسازی صنایع کشور مصوب مجلس شورای اسلامی در بهمن ماه ۱۳۸۲، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس مجاز هستند برای تامین بخشی از منابع مالی مورد نیاز طرح‌های توسعه و نوسازی خود اوراق مشارکت با نام، با مجوز بورس اوراق بهادار به قیمت اسمی مشخص و برای مدت معین منتشر کنند. سقف انتشار اوراق مشارکت مذکور برای سال ۱۳۸۶ مبلغ ۳۰۰۰ میلیارد ریال تعیین شد اما در این خصوص اوراقی منتشر نگردید. در پی پذیرش اوراق مشارکت ایران خودرو در سال ۱۳۸۴ به عنوان اولین اوراق مشارکت شرکتی موضوع ماده ۱۷ قانون تسهیل نوسازی صنایع و انتشار مبلغ ۱۰۰۰ میلیارد ریال اوراق توسط شرکت مذکور، در سال ۱۳۸۶ داد و ستد این اوراق در بورس در جریان بود و تعداد ۰/۱ میلیون برگه اوراق مشارکت به ارزش ۱۲۶/۵ میلیارد ریال در بورس اوراق بهادار مورد داد و ستد قرار گرفت.

۱۷-۹- بررسی مقایسه‌ای بورس ایران و جهان

رونقی که طی سال‌های اخیر در بورس‌های اوراق بهادار جهان حاکم بود، در سال ۲۰۰۷ میلادی نیز ادامه یافت. براساس گزارش فدراسیون جهانی بورس‌ها^(۱)، نماگرهای عمده فعالیت بورس‌های عضو این فدراسیون نشان می‌دهد که به استثنای تعداد محدودی از بورس‌ها، بقیه در این سال با رشد ارزش بازار و ارزش معاملات مواجه بودند. البته همانند سال قبل، رشد اغلب بازارهای نوظهور به مراتب سریع‌تر از رشد بازارهای توسعه‌یافته بود. در سال ۲۰۰۷ میلادی، بورس‌های نیویورک،

۲- یورونکست دربرگیرنده اطلاعات بورس‌های آمستردام، بروکسل، لیسبون و پاریس است.

۳- Market Capitalization

۴- Turnover

۵- Capital Gain

۱- World Federation of Exchanges